

A pedagógushallgatók felkészítése a tudásban és szocializáltságban heterogén tanulócsoportok nevelésére, oktatására

A neveléstudomány legújabb kihívásai és eredményei

Konferencia

Eszterházy Károly Egyetem

2020. 11. 13.

K. Nagy Emese

Az előadás célja annak vizsgálata, hogy

- a pedagógusképzésben részt vevő hallgatók **mennyire értik a pedagógusnak a státuszkezelésre, az egymást partnerként való elfogadására irányuló tevékenységét,**
- a **nyitott végű** feladatok és a differenciált egyéni feladatok szerkesztésének **fontosságát,** annak alkalmazását
- mérés: a módszer elveinek megfelelő **feladatillusztráció** összeállításában való jártasság vizsgálata bizonyult.

Kulcsfogalom

Státuszhelyzet

Kutatások

Goldhaber, Brewer, Wenglinsky,
Darling-Hammond, Cohen, Lotan,
K. Nagy

Vizsgálatsorozat

- A státuszprobléma kezelésére irányuló **tanári magatartás** szükségességének a megértését hogyan befolyásolja a tanárképzés során alkalmazott státuszkezelésre irányuló ismeret átadása (1).
- A hallgatók tanári kompetenciáik növelése érdekében hogyan tudnak a hallgatók különbséget tenni a **tanulóközpontú-, a tanulásközpontú-, az értékelésközpontú- és a közösségközpontú** ismeretsajátítási módok között a tanítási óra elemzése során (2).
- A heterogén tanulói csoport együttműködésének elősegítése, a nyitott végű feladatok szerkesztése és az egyénre szabott differenciált feladatok kijelölése a **feladatillusztrációk** elkészítésén keresztül lehetséges (3).

Előzmények

A hallgatók

- megismerték a tudásban heterogén tanulói összetétel kezelésére alkalmas **Komplex Instrukciós Programot (KIP)**;
- megtekintettek és adott szempontok alapján elemeztek négy, a módszer elveinek megfelelően felépített tanítási óráról készült **videofelvételt**;
- a Komplex Instrukciós Program elveinek megfelelő 45 perces **tanórai szimuláción** vettek részt,;
- három, a Komplex Instrukciós Program elveinek megfelelő **óratervet** elemeztek.

Feladat

- A Komplex Instrukciós Program elveinek megfelelő, a tudásban heterogén tanulói csoportot figyelembe vevő, azt kezelő feladatillusztráció készítése.

A vizsgálatban résztvevők száma

Intézmény	Vizsgálat éve	Szak	Nappali hallgatók száma/fő	Levelező hallgatók száma/fő	Összesen/fő
EKE	2018	Tantárgy szakos tanárképzésben részt vevő hallgatók	26	19	45
	2019		25	25	50
ELTE	2018	Fejlesztőpedagógus hallgatók	0	37	37
	2019		0	36	36
Összesen			51	117	168

A feladatillusztráció felé a kívánalom

A feladatsor

- **nyitott** végű, több megoldást kínál;
- vitára, **érvek** bizonyítására alkalmas;
- **multidimenzionális** csoportfeladatok: sokféle intellektuális képességet igényel, lehetőséget ad a diákoknak tehetségük, tudásuk és problémamegoldó képességük használatára, fejlesztésére;
- alkalmas a **státuszprobléma kezelésére**, az alulteljesítő tehetségek felismerésére,
- formálja a diákoknak a kompetenciáról alkotott nézetét,
- Véleményformáló abban a tekintetben, hogy mit jelent „tehetségesnek lenni” a KIP csoportmunkát alkalmazó osztályban.

A feladatillusztrációk jellemző hibái

- a csoportfeladatok nem feleltek meg a **nyitottvégűség** követelményének, nem adtak alkalmat a tanulók közötti vitára, az innovatív gondolkodásra, tehetséggondozásra;
- olykor az ötletből kifogyva a hallgatók minden csoportnak **azonos feladatot** adtak az osztályon belül, versenyhelyzetet teremtve az egyes csoportok között;
- a csoportfeladatok nem voltak eléggé és egyformán kihívóak, **motiválóak**;
- a hallgatók **túlméretezték** időben a feladatokat, a csoportfeladatok hossza nem tette lehetővé a tanulók differenciált egyéni fejlesztését, a tehetséggondozást;
- a differenciált egyéni feladatok **nem használták fel a csoportmunka eredményét**, így félő, hogy a tanulók nem tartják fontosnak a közös munkát, hisz egyéni sikerük nem attól függ.

A feladatok nyitott-végűségének megfelelése a hallgatói csoportok között

			A csoportfeladatok nem feleltek meg a nyitottvégűség követelményének			Összesen
			nem nyitott végű	részben nyitott végű	nyitott végű	
Csoport	nappali tagozatos	Fő	37	7	7	51
		%	72,5%	13,7%	13,7%	100,0%
	levelező tagozatos	Fő	33	7	4	44
		%	75,0%	15,9%	9,1%	100,0%
	fejlesztő-pedagógus	Fő	42	16	15	73
		%	57,5%	21,9%	20,5%	100,0%
Összesen		Fő	112	30	26	168
		%	66,7%	17,9%	15,5%	100,0%

A csoportfeladatok nem feleltek meg a nyitott-végűség követelményének

	Érték	df Szabadságfok	Asymp. Sig. (2-sided) Szignifikancia
Khí-négyzet/Pearson-féle eloszlás	5,365 ^a	4	,242
Valószínűségi hányados	5,478	4	,242
Linear-by-Linear Association	2,984	1	,084
Érvényes esetek száma	168		

Azonos csoportfeladatok kijelölésének az aránya a szakos és a tagozatos hallgatók körében

			A csoportok azonos feladatot kaptak			Összesen
			Azonos	Részben azonos	Eltérő	
Csoport	nappali tagozatos	Fő	33	8	10	51
		%	64,7%	15,7%	19,6%	100,0%
	levelező tagozatos	Fő	31	8	5	44
		%	70,5%	18,2%	11,4%	100,0%
	fejlesztőpedagógus	Fő	35	18	20	73
		%	47,9%	24,7%	27,4%	100,0%
Összesen		Fő	99	34	35	168
		%	58,9%	20,2%	20,8%	100,0%

Motiváló csoportfeladatok aránya a szakos és a tagozatos hallgatók körében

			A csoportfeladatok nem voltak eléggé és egyformán kihívóak, motiválóak		Összesen
			Kevésbé motiváló	Megfelelően motiváló	
Csoport	nappali tagozatos	Fő	23	28	51
		%	45,1%	54,9%	100,0%
	levelező tagozatos	Fő	12	32	44
		%	27,3%	72,7%	100,0%
	fejlesztő-pedagógus	Fő	20	53	73
		%	27,4%	72,6%	100,0%
Összesen		Fő	55	113	168
		%	32,7%	67,3%	100,0%

A csoportfeladatok hossza az egyes hallgatói csoportokban

			A hallgatók/pedagógusok túlméretezték időben a feladatokat		Összesen
			Túlméretezett	Megfelelő	
Csoport	nappali tagozatos	Fő	24	27	51
		%	47,1%	52,9%	100,0%
	levelező tagozatos	Fő	10	34	44
		%	22,7%	77,3%	100,0%
	fejlesztő-pedagógus	Fő	20	53	73
		%	27,4%	72,6%	100,0%
Összesen		Fő	54	114	168
		%	32,1%	67,9%	100,0%

A differenciált egyéni feladatok megfelelése az egyes hallgatói csoportokban

			A differenciált egyéni feladatok felhasználták a csoportmunka eredményét			Összesen
			Nem használták fel	Részben használták fel	Felhasználtak	
Csoport	nappali tagozatos	Fő	5	7	39	51
		%	9,8%	13,7%	76,5%	100,0%
	levelező tagozatos	Fő	7	5	32	44
		%	15,9%	11,4%	72,7%	100,0%
	fejlesztő-pedagógus	Fő	1	2	70	73
		%	1,4%	2,7%	95,9%	100,0%
Összesen		Fő	13	14	141	168
		%	7,7%	8,3%	83,9%	100,0%

Egy levelező tagozatos hallgató e-mailjéből

- *„...Őszintén szólva éppen pénteken beszélgettünk egymással mi tanárok a vázlatokról. Én azt mondtam, hogy nekem éppoly területeket kell mozgósítanom, hogy írjak egy vázlatot, amelyeket akkor használok, amikor prózát írok. (6 önálló prózakötetem van, [www. hal...](http://www.hal...)) Szóval például dogát javítani, aztán szimpla órára készülni, nem kell feltétlenül átlényegülni a mindennapok szintjéről, de a KIP-hez igen.”*

Összegzés

Vizsgáltuk, hogy

- a **Komplex Instrukciós Program** ismereteit mennyire sikerül elsajátítaniuk a hallgatóknak,
- a hallgatók mennyire értették meg a tudásban heterogén tanulói csoport együttnevelésének a szükségességét, a módszernek a **státuszkezelésre** irányuló fontos tevékenységét.
- az **óravázlatok** elemzésénél olyan jellemző hibákkal találkoztunk, amelyek megmutatták, hogy a módszer értő és hatékony alkalmazásához melyek azok a területek, amelyekre fokozottabb figyelmet érdemes és kell fordítani a hallgatók egyetemi felkészítésében.

Bár nem volt célunk annak elemzése, hogy az egyes hallgatói csoportoknál milyen megértésbeli eltéréseket tapasztalunk az óraterv elkészítésében, mégis szembeötlő különbségeket fedeztünk fel abban a tekintetben, hogy a fejlesztőpedagógia szakos hallgatók jobban teljesítettek az **egyes vizsgálati** területeken.

Nem találtunk szignifikáns összefüggést a csoportfeladatok nyitottvégűsége, az azonos feladatok kijelölése és a feladatok motivációs hatása tekintetében az egyes hallgatói csoportok között. A feladatok időben való megfeleltetése és a csoportmunka eredményének a felhasználása tekintetében azonban szignifikáns az összefüggés.

Az összefüggések értelmezése további vizsgálatot igényel.